

Begrundelse for Procesbevillingsnævnets afgørelser om fri proces

Det fremgår af § 17, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 512 af 22. maj 2018 om forretningsorden for Procesbevillingsnævnet, at Procesbevillingsnævnets afgørelser alene begrundes med en henvisning til de bestemmelser, der giver hjemmel for meddelelse af fri proces.

Når en ansøgning afslås, gives der ikke en uddybende begrundelse for, at lovens betingelser for meddelelse af fri proces ikke er opfyldt.

Denne praksis er i overensstemmelse med forarbejderne til bestemmelserne om Procesbevillingsnævnets behandling af klager over Civilstyrelsens afslag på fri proces¹.

Det fremgår heraf, at Procesbevillingsnævnet behandler sager om fri proces på tilsvarende måde som appelsagerne, hvilket bl.a. indebærer, at afgørelserne – i lighed med afgørelserne i appelsagerne – alene begrundes med henvisning til den bestemmelse, der giver hjemmel for meddelelse af fri proces.

Der kan i øvrigt henvises til Justitsministerens svar af 12. april 2010 på spørgsmål nr. 791 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg stillede Justitsministeren den 15. marts 2010.

For en nærmere gennemgang af baggrunden for udformningen af Procesbevillingsnævnets afgørelser i appelsagerne. Læs mere på næste side.

¹ Retsplejerådets betænkning nr. 1436/2004 om adgang til domstolene, side 387, og lov nr. 554 24. juni 2005 om ændring af retsplejelovens og forskellige andre love (Sagsomkostninger, retshjælp og fri proces) med bemærkninger.

Begrundelse for Procesbevillingsnævnets afgørelser vedrørende ansøgninger om appeltilladelse

Det fremgår af § 19, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 294 af 25. marts 2019 af forretningsorden for Procesbevillingsnævnet, at Procesbevillingsnævnets afgørelser alene begrundes med en henvisning til de bestemmelser, der giver hjemmel for meddelelse af appeltilladelse.

Når en ansøgning afslås, gives der ikke en uddybende begrundelse for, at lovens betingelser for meddelelse af procesbevilling ikke er opfyldt.

Denne praksis er i overensstemmelse med forarbejderne til bestemmelserne i retsplejelovens kapital 1 a om Procesbevillingsnævnet¹.

I forarbejderne anføres det om nævnets behandling af ansøgninger om appeltilladelse, at nævnets afgørelser ikke skal fremstå som en afgørelse af selve sagen, og at en sådan uddybende begrundelse i øvrigt ville kunne give f.eks. en landsretsdom en særlig præjudikatsværdi i forhold til andre landsretsafgørelser, hvor nævnet ikke har behandlet en ansøgning om tilladelse til appel til Højesteret. Det anføres endvidere, at meddeles der tilladelse, vil en nærmere begrundelse herfor også på grund af nævnets sammensætning kunne give anledning til mere principielle betænkeligheder i forhold til den efterfølgende behandling af sagen i Højesteret.

Spørgsmålet om udformningen af Procesbevillingsnævnets begrundelse for et afslag er nærmere behandlet i Højesterets dom af 26. maj 1997 (U 1997.1062 H).

Af Østre Landsrets dom i sagen fremgår følgende:

”Det stemmer overens med retsplejelovens forudsætninger og kan derfor ikke i medfør af forvaltningsretlige regler føre til ugyldighed, at nævnets afslag på kæretilladelse i overensstemmelse med forretningsordenens § 13, stk. 2, alene er begrundet med en henvisning til indholdet af retsplejelovens § 392, stk. 2, jf. stk. 1, nr. 3.

Landsretten finder ikke, at således givne begrundelse for nævnets afgørelse eller afgørelsen i sig selv er udtryk for en krænkelse af artikel 6 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention og de i tilknytning hertil udviklede specifikke krav til retfærdig rettergang.”

Højesteret stadfæstede på dette punkt landsrettens afgørelse i henhold til grundene.

Der kan endvidere henvises til Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols afgørelse i klagesag nr. 16469/05, Erik Øvlisen mod Danmark. I denne sag afviste domstolen bl.a. en klage over Procesbevillingsnævnet afgørelse som åbenbar grundløs, idet domstolen fandt, at begrundelsen, som Procesbevillingsnævnet havde anført i afgørelsen, opfyldte kravene i artikel 6 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Der kan i øvrigt henvises til Justitsministerens svar af 12. april 2010 på spørgsmål nr. 791 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg stillede Justitsministeren den 15. marts 2010

¹ Retsplejerådets betænkning nr. 1260/1993 om et procesbevillingsnævn, side 30, samt lovforslagets bemærkninger, jf. forslag til lov om ændring af retsplejeloven (L217), afsnit 7 (FT 1994/95, tillæg A, side 2957ff).